

Leto XII.

Številka 8.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

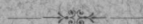

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1896.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Vladimir Pappafava</i> : Beležništvo v Mehiki	225
2. <i>Dr. Rupert Bežek</i> : Kakim pravnim načelom in katerim zakonitim določilom sledé izročilne pogodbe. (Konec).	236
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> Motenje posesti ribarske pravice. Dejansko posest je moči ščititi zgolj v toliki meri, kolikor je dokaže tožnik. Ni najti motivne posesti že v napravi, ki je na kvar zgolj ugodnostnim ozirom	240
<i>b)</i> Kader je stvar, odnosno njena vrednost med strankama sporna, naj se dene v sodne poklade. — V izvenspornih stvareh ni uporabljati določeb §-ov 24. do 26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. Kazensko pravo: Škof ni oblastvo ali gosposka v zmislu §-a 300 k. z.	246
4. Iz upravne prakse.	
I. Povrnitev po divjačini povzročene škode	251
5. Razne vesti	253
6. Pregled pravosodstva	255

Beležništvo v Mehiki.

Spisal dr. **Vladimir Pappafava**, odvetnik v Zadru.

Ustanova beležništva v Mehiki se je zelo povzdignila in je urejena po mnogih in raznih zakonih.

Glavni teh zakonov je t. z. „Ley organica de notarios y actuarios del distrito federal“, katerega je z ukazom z dne 29. novembra 1867. l. predsednik zjedinjenih mehikanskih držav Benito Juarez, naznanil ministru pravosodstva in javni uk, Martinezu de Castro, da ga obelodani po tisku, proglasi in uveljavi.

Ta zakon razdeljen je v 8 poglavij in 64 členov. Prvo poglavje (člen 1.—4.) bavi se z beležniki in aktuvarji; drugo (čl. 5. in 6.) z nalogami jednih in drugih; tretje (čl. 7.—12.) s svojsti, katere morajo imeti beležniki in aktuvarji in katere morajo dokazati, da je imajo; četrto (čl. 13.—15.) z dolžnostmi beležnikov in aktuvarjev in s prepovedmi, katerim so podvrženi; peto (čl. 26.—40.) s sklepanjem pisem; šesto (čl. 41.—52.) z javnimi pismi; sedmo (čl. 53.—59.) z javnim beležniškim poslom; in osmo poglavje (čl. 60.—64.) vsebuje občne odredbe o predmetu.

Drugi jako važni zakon, v katerem so razne odredbe, s katerimi se prvi zakon dopolnjuje v obziru formalnega in materialnega prava in daje pravila o izvrševanju beležniškega posla, to je t. z. „Codigo civil del distrito federal y teritorio de la Baja — California.“

Proglasil se je z ukazom z dne 13. decembra 1870. l. in v krepostu je od 1. marca 1871. l.

V sledečem navedemo naj poglobitne določbe jednega in drugega navedenih zakonov.

Poslovniki, katerim je poverjen nalog, da sestavljajo javna pisma, imenujejo se *escribanos* in razdeljeni so v dve veliki, povsem različni skupini, jedni so beležniki in drugi aktuvarji.

Njihove naloge se ne morejo nikdar združiti v jedni in isti osebi in meje jednega in drugega določene so natanko v zakonu.

Beležnik je oni poslovnik, kateri je odrejen, da sestavlja javna pisma po pogodbah, izrazovanja in določevanja poslednje volje gotovih strank v slučajih, določenih in dovoljenih po zakonu. Aktuvar nasprotno je oni javni poslovnik, kateri je poklican, da posluje v sodnih sejah in da sestavlja pisma sodnih odlokov in izjav porotnikov, dobrih ljudij, toliko v državljanskem, kakor v kazenskem postopanju, in isto tako v sporih častne jurisdikcije, in da se bavi s preiskavami, katere odrejujejo sodniki ali porotniki.

Z jedno besedo, aktuvar potrjuje istinitost onega, kar se dokaže pred sodiščem in sodnimi poverjeniki, dočim je beležnik poklican, da s pismom potrjuje vse ostale dogodljaje, kateri imajo za seboj pravne posledice ali morajo biti javnim potom dokazani.

V naslednjem hočemo razmotrivati samo beležnika, pustivši popolnoma na strani aktuvara.

Pred vsem je pa opomniti, da se v Mehiki, po navedenem ukazu z dne 29. novembra 1867. l. in onem z dne 5. decembra 1867. l. zmatrajo javnimi beležniškimi uradi samo oni, kateri so po zakonu z dne 19. decembra 1846. l. odstopljivi, oni, katerim se more beležnik odreči in oni izmed več obstoječih, kateri odgovarjajo propisom 4. člena ravno navedenega zakona.

Vsi ostali beležniški uradi, kateri so dotlej obstajali, morali so svoje poslovanje ustaviti in njihovi arhivi prešli so v roke sodnega oblastva. V vtemeljitev preje navedenega ukaza z dne 5. decembra 1867. l., kateri je težil na to, da odpravi one beležniške urade, koji so nastali za časa cesarjeve vlade v Mehiki, navedlo se je, da „ima narod pravico, da odpravi one beležniške urade, katerih ustanovitve se je do pred kratkim časom dovoljevalo iz same milosti in brez vsakega odplačila“

V Mehiki so torej beležniški uradi odstopljivi, kakor tudi na Francoskem, a njih število je določeno v gotovih mejah. Razven tega more beležniški posel izvrševati samo oni, kateri je za to usposobljen in je dotični beležniški urad redovito pridobil.

Da kdo postane beležnik, treba je, da je dovršil nauke predpisane za beležništvo ali za odvetništvo; mehikansko držav-

ljanstvo po pravu rojstva; polno uživanje državljanskih pravic; da je dovršil petindvajseto leto in da je fizično usposobljen izvrševati zaželeni posel. Razven tega prositelj ni smel biti telesno kaznovan, mora biti v moralnem oziru dobrega obnašanja in, da se je vedno tako vedel, da more popolnoma opravičiti ono zaupanje, katero ima narod v javne uradnike.

Ona svojstva mora prositelj dokazati s pismi in izpričevali pred višjim sodiščem onega področja, v katerem se nahaja. Samo ono sodišče je, ko se je overilo o dovoljnosti takih svojstev in precenjevalo proročila, katera je dobilo o predmetu, opravičeno, da pripusti prositelja k izpitu.

Izpite položiti je pred odborom beležnikov in trajajo dve uri.

Ako se kandidat odobri, treba mu položiti drugi izpit pred višjim sodiščem; ako se pri prvem izpitu odbije, ne more ga ponoviti pred beležniškim odborom, dokler ne preteče leto dni.

Izpit pred višjim sodiščem traja jedno uro.

Ako kandidat napravi tudi ta izpit, izda se mu izpričevalo, na podlagi katerega more vlado prositi za pripust v službo; ta pripust dati se pa more samo potem, ko se je najprej plačala pristojbina 150 pesos-ov.

Beležnik izvrševati more svoj posel samo v mejah jedne same zjedinenih držav.

Pisma, katera je beležnik sklenil izven mej takega teritorja, nimajo moči.

Kader bi se beležniško pismo, pravilno napravljeno v jedni zjedinenih držav (konfederacije), imelo uporabljati v drugi istih držav, morata biti podpis in uradni pečat dotičnega beležnika overovljeni od strani dveh drugih beležnikov ali aktuvarov, za to poklicanih po svoji službi.

Beležniški pečat nosi v sredi nadpis Republika Mexicana, a naokolo je urezano beležniško ime in znak tega njegovega svojstva.

Beležniška pisma sestavljena morajo biti v španskem jeziku in opravljena z vsemi onimi formalnostmi, katere predpisujejo v obče vsi beležniški pravilniki.

Karakteristične so naredbe gledé sestavljanja „protokola“.

Beležnik mora svoja pisma zvezati v zvezke po pet pol, katere morajo biti zaznamovane s številkami, zapečatenene in podpisane.

Oni zvezki, nazvani *protocolos*, imajo pričeti z naznanilom imena in svojstva beležnikovega, navajanjem mesta in dneva, katerega se je dotična operacija zgodila, ter mora biti na njih udarjen pečat in morajo biti opremljeni s podpisom beležnikovim.

Vsakega pol leta t. j. koncem junija in koncem decembra morajo se zaključiti, na koncu se mora zabeležiti, koliko pisem vsebujejo in iz koliko listov katero sestoji. Razven tega mora biti na njih pismena izjava beležnikova, da beležnik ni napravil nobenega pisma, razven onih, katera so v protokolih.

V slučajih beležnikove smrti, ali kader bi iz katerega drugega vzroka prenehalo beležnikovo delovanje, mora se protokol takoj zvezati in izročiti arhivu.

Kader bi bil beležnik zadržan, da bi izvrševal svoj posel, sme mesto sebe postaviti družega beležnika, potem, ko je to preje naznanil višjemu sodišču.

Ako bi pa beležnik razun navedenega slučaja, izvršil katerikoli čin za družega beležnika, nadaljujoč protokol onega drugega, zapadeta oba beležnika kazni odstave od službe za leto dnij.

Po polletnem zaključku protokola mora se zvezati in shraniti; ta naredba je jako važna z ozirom na varnost pisem in da se izogne možnost, da bi se kako pismo odneslo ali podtaknilo, posebno ako bi bil tak zvezan protokol moral se zapečatiti v sodišču.

Beležnik mora zabeležiti sklenjena pisma v določeni register, podobno kakor v avstrijski repertorij in taki vpis podpisovati se morajo po strankah, pričah in po beležniku.

Od vsakega pisma, katero se sklene, odposlati se mora višjemu sodišču jeden poverjen prepis, da se hrani in uporablja za boljše jamstvo strank in radi kontrole.

Pregledovati se smejo taki prepisi samo na zahtevanje strank.

Naredbe gléde sklepanja pisem — izvzemši omenjene dolžnosti uporabljanja protokola — razlikujejo se v maločem od onih, katere predpisujejo beležniški pravilniki družih narodov posebno latinskega plemena.

Torej se hočemo omejiti na to, da navedemo samo katero posebnost.

Tako, na primer, priče o sklepanju pisma, ne morejo biti ob enem priče o identiteti.

Pravilno mora beležnik osobno poznati stranke ali pa mora njihovo identiteto potrditi dvojica prič, katera mora imeti ista svojstva, kakor priče pisma.

Kader bi pa to ne bilo mogoče, sme beležnik jednako, kakor v slučaju velike nujnosti, sestaviti pismo tudi brez dvojnih prič, posebno kader se gre za oporoko, ali kader bi stranka, da dokaže svojo identiteto, pokazala mu kako legitimacijsko pismo. Toda v tem slučaju mora beležnik to okolnost navesti v samem pismu.

V tem slučaju je pismo v toliko veljavno in krepostno, v kolikor bi se mogla identiteta strank pozneje dokazati.

Z ozirom na posebne naredbe, tiče se uporabe protokola, niso dopustna pisma po brevetu (par brevet).

Pristojbine beležniške urejene so po posebnem tarifu, oproščene so plačevanja takih pristojbin osebe, katere so obče znano ubožne.

Beležnik razobesiti mora v svojem uradu beležniški tarif in zaznamek interdiktov; v to svrho imajo sodniki dolžnost, da mu naznanijo vsak odlok, s katerim bi se koji osebi zabranilo, da upravlja lastno svoje imenje.

V mehikanski beležniški pravilnik, kakor sploh v vse mehikanske zakone, uvedeno je pravilo kodificiranja beležniških pregreškov, namreč za vsako naredbo, s katero se beležniku kaj nalaga ali zabranjuje, določeno je takoj, da beležnik zapade kaki kazni in kateri.

Kazni so jako stroge, ali natančno določene po vsakem pojedinem pregrešku.

Splošni vzroki, iz katerih se beležniki kaznujejo z odstavljenjem od urada, jednaki so v Mehiki, kakor v vsih ostalih zakonodajstvih. Samo ker v Mehiki ni dolžnosti gledé beležniške kavcije manjka vzrok odstavljanja od beležniške službe, ako se ni nadomestila slučajno zmanjšana kavcija.

Med posebnimi vzroki odstave od službe omeniti je obsojbo na telesno kazen in razglasitev nesposobnosti, s katerim izrazom se razumeva nesposobnost upravljanja z last-

nim premoženjem posebno radi razglasitve konkurza ali dejanja pod oskrbnika itd.

Beležniški pravilnik, razglašen po Mehikanskem državljan-skem zakoniku, je jako obširen v onih naredbah, katere urejujejo notranjo uradno upravo beležnikovo.

Oni zakonik sestoji iz štirih knjig in 4126 členov, a na-sljanja se v glavnem na Napoleonov kodeks, akoravno v marsi-katerem pogledu pokazuje veliko originalnost in neodvisnost. Členi 2018., 2021.—2023. urejujejo beležnikovo postopanje pri se-stavljanju pisem o ženitnih pogodbah ali darilnih pogodbah med zaročencema ali pisem o dotah, v katerih se ustanavljajo hipoteke.

Kader se gre za ustanovo take hipoteke, mora beležnik redno vpisati dati beležniško pismo v šestih dneh v hipotečne knjige, ker bi bil sicer odgovoren za vsako slučajno škodo. Ako bi ne bil v stanju, da bi povrnil tako škodo, izgubil bi svoje mesto.

Vsako pismo, s katerim se ustanavlja kaka hipoteka, pri-četi mora z uvrstbo potrdila hipotečnega urada, iz katerega se morejo spoznati vsa prejšnja bremena ali, slučajno, da je prosto vsakega bremena. Ako bi beležnik to opustil, bil bi odgovoren za eventuelno škodo, in kader bi ne bil v stanju, da bi oško-dovano stranko popolnoma odškodoval, odstavil bi se od svojega posla za dve leti.

Knjiga četrta v svojih členih 3750.—3803. in še v ne-katerih osebuje nekoliko jako nadrobnih določeb gledé pove-rovljenja, sestavljanja in shranjevanja oporok in določa disciplinarne kazni, katerim so podvrženi oni beležniki, kateri bi se pregrešili proti njim.

Tako, na primer, bi beležnik, kateri bi in fraudem legis sestavil oporoko, v kateri bi bil imenovan dedičem zdravnik ali duhovnik, katere koli vere, koji so bolnika stregli, izgubil takoj svojo službo.

Beležniki, kateri pri sestavljanju oporoke nalašč puste ne-popolna nekatera mesta ali se poslužujejo skrajšanih besed, za-padejo globi 500 pesos-ov (čl. 3764.).

Za vsako zanemarjenje predpisov, ustanovljenih v členih 3768.—3773. gledé sestavljanja odprtihi javnih oporok, določena je za beležnika kazen odstavljenja od službe (čl. 3774.).

Kader bi v javni zaprti oporoki jedna priča podpisala za drugo ali mesto oporočnika in ne bi beležnik te okoliščini izrecno omenil, odstavi se od svojega urada za tri leta (čl. 3783.).

Ako opusti beležnik redno in izrecno vpisati v protokol vse, kar se je zgodilo za sestavljanja jednake oporoke, zapade kazni odstavljenja od službe za šest mesecev (čl. 3790.).

Beležniška pisma so popolnoma verodostojna pri sodišču in izven sodišča.

Kar se tiče njihove podvrženosti izvršilu, priznana je v členu 948 mehikanskega pravilnika za civilni postopek z dne 15. sept. 1880. leta, kateri med izvršilnimi navaja sledeče spise:

„Prvo ekspedicijo pisma, izdanega od sodnika ali beležnika, kateri je javno listino sestavil.“

„Sledeče ekspedicije iste listine, katere bi se izdale vsled sodnega naloga, in za obveščenje interesentov.“

Javne beležniške listine uživajo dalje še nekatere prednosti, katere so jim priznane po državljanskem zakoniku.

Tako, na primer, kader se gre za prodajo, naslanjajočo se na beležniško listino, kakih strojev ali drugih orodij kakega obrtnega zavoda, priznana je prodajalcu pravica prednosti na predmete prodaje, če tudi so bili trajno zvezani z zavodom (čl. 2083.).

Posojila, potrjena z beležniško listino, uživajo prednost pred onimi, katera se na privatne listine naslanjajo (čl. 2094. – 2096.).

Pravilnik za civilno postopanje mehikanski ne priznava jedni najnevarnejši pogodbi, namreč kompromisu, nikake pravne moči, nego samo tedaj, kader je sestavljena v obliki javne listine. Določena je izjema samo za one kompromise, koji se sklenejo o predmetih, kateri niso vredni več kakor 500 pesosov; pa tudi v onem slučaju treba, da so sklenjeni pred tremi pričami.

Državljski zakonik mehikanski, kateri v tem nadkrilja zakonike ostalih držav, zajamčil je beležniški instituciji, vsaj v nekem predmetu in to v najvažnejšem, kakor so na primer pogodbe in oporoke, obširno in važno sfero delavnosti, kakor bomo sedaj videli.

Naravno je, da je na polju obiteljskega prava, s katerim se bavi prva knjiga omenjenega državljanskega zakonika, beležniška delavnost zelo omejena.

Ako se ne vzame v ozir registrov državlanskega stanu, za katere urejujejo posebni predpisi, določeni v členih 367. in 691., obliko javne listine, obvezna je ta oblika absolutno samo v slučaju emancipacije, dočim ostane fakultativna v slučaju pripoznanja nezakonskega otroka.

V drugi knjigi zakonika, katera se bavi o zadevah lastnine in o omejevanju iste, spominja se samo enkrat javne listine in sicer v členu 1142., kjer je določeno, da izjava priznanja neke služnosti od strani lastnika kakega zemljišča, izražena v javni listini, povzročuje zadosten naslov, da se ta služnost ustanovi.

Nasprotno najdemo v tretji knjigi, katera se bavi z listinami, na šest slučajev, v katerih se uporaba oblike javne beležniške listine predpisuje kot obvezno. Naj navedemo nekoliko teh slučajev.

Da stopi posojilodavec v pravice upnika, kateri je bil poplačan z denarjem, katerega je dolžnik vzel na posodo baš v to svrhu, to je, da se oslobodi dotičnega dolga, treba je, da je posojilo dokazano avtentičnim naslovom, iz katerega se razvideti mora, da se je denar posebno za to vzel na posodo, da se oni dolg poplača (čl. 1708.).

Vsaka zastavodaja premičnine za varstvo posojila, katera bi presegala 300 pesosov vrednosti ima se izvršiti ali potom javnega beležniškega pisma ali v prisotnosti treh svedokov (čl. 1904.). Ako se pa želi, da je zastava pravoveljavna tudi proti tretjim osebam, mora se pravilno vedno dokumentirati javnim beležniškim pismom brez ozira na znesek posojila (čl. 1905.).

Antikreza je nična, ako ne izhaja iz javne listine (čl. 1928.).

Nobena hipoteka na nepremičnine se ne more ustanoviti na drug način, nego potom javne listine. Beležniki zavezani so pod pretnjo takojšne odstave, naznačiti v pismu dobo dneva, katerega se je vršila dotična dokumentacija (čl. 1979.).

Vse ženitne pogodbe, kakor tudi vse premembe v njih, pred ali za časa trajanja zakona, morajo pod ničnostjo biti sestavljene v obliki beležniški (čl. 2115., 2116. in 2119.).

Katera slučajna prememba v ženitnih pogodbah mora se zabeležiti na izvirni listini, v kateri je ustanovljena, sicer bi ostala brez vsake veljave napram tretjim osebam (čl. 2117.).

Da bi se omogočilo konstatovanje in dokazalo, da so nekatere pojedine ženine stvari izključene iz vkupnosti imovine s soprogom, biti morajo te stvari natančno popisane v ženitni pogodbi ali v posebni javni listini (čl. 2155.).

Pravila, katera so ustanovljena glede oblike ženitnih pogodb, veljajo z isto močjo tudi za pogodbe, nanašajoče se na delitev imovine med soproga (čl. 2206.).

Tudi radovoljni odstopi (darila), katere zaročniki in soprogi med seboj napravljajo, morajo biti dokumentirani v obliki beležniški, kader se ne bi nanašali na premičnine ne presegajoče 300 pesosov vrednosti, ali na nepremičnine (čl. 2245., 2246., 2725. in 2726.).

Zmanjšanje ali pomnoženje dote veljavno je samo v obliki javne listine (čl. 2254.).

Isto reči se mora o družbenih pogodbah, pri kojih predmet ali glavnica presega vrednost 300 pesosov in isto glede razdelitve družbenega premoženja med članovi po razrušitvi družbe (čl. 2498. in 4090.).

Pooblastila izdajati se morejo pravilno pismeno ali ustno. Potrebna je pa vsekako oblika javne listine: 1.) Za pooblastila splošne narave; 2.) za pooblastila, katera se morajo izrecno izdati, s katerimi se kdo pooblašča, da napravi hipoteko; 3.) ako pravni posel, radi katerega izvršitev se napravi pooblastilo, po svoji važnosti presega 1000 pesosov; 4.) ako se na temelju pooblastila ima izvršiti posel, za kateri je treba po zakonu javna listina; 5.) ako se gre za posle pred sodiščem, kateri morajo po pravilniku za civilni postopek, do kraja biti pismeni (čl. 1983. in 2484.).

Odstopi (darila) nepremičnin presegajočih vrednost 300 pesosov ali premičnin; zavarovalne pogodbe, pogodbe o doživetnih prihodkih, o kupu in prodaji nepremičnin nad 500 pesosov vrednosti, o zameni nepremičnin, o najemu poljskih pridelkov, pri katerih letna najemščina presega 1000 pesosov, kakor tudi pogodbe o uporabi premičnih stvari sestavljene morajo biti v obliki javne listine (čl. 2725., 2726., 2835., 2913., 3060., 3067., 3080. in 3175.).

Jednaki predpis velja tudi glede pogodb, nanašajočih se na pobiranje nepretrganih ali letnih prihodkov, posebno prihodkov

od dednih dač kot povračilo za odstop premičnih in nepremičnih stvari, katere pogodbe morajo pod ničnostjo biti sestavljene v obliki javne listine (čl. 3222.). Tudi tu je opomniti, da oni, kateri ima pravico do pobiranja dotičnih prihodkov, more svoje tirjatve odnosno zaostanke, starejše od pet let, iztirjati samo v slučaju, da bi bilo njegovo posojilo dokazano z listino podpisano po večnodačniku in dveh svedokih ali od njega priznано pred beležnikom (čl. 3282.).

Mehikanski zakonik pripisuje veliko važnost in posebno vrednost javnim registrom, posebnim registrom, v katerih so vpisani naslovi o prenosu lastnine nepremičnin in o stvarnih pravicah, s katerim so letá obremenjena, v kolikor se take pravice ne identifikujejo s hipotekami.

V obče velja načelo, da se v te knjige (registre) vpisujejo samo oni naslovi, kateri izhajajo iz javnih listin, kakor tudi po razsodbah in sodnih odlokih in zakonski obliki dokumentirani (čl. 3330.). V njih vpisane morajo biti vse pogodbe in pisma, sestavljena med živečimi, s katerimi se prenese ali menja lastnina, posest ali užitek nepremičnih stvari ali stvarnih pravic, s katerimi so iste obremenjene (čl. 3333.).

Za izbris vpisov v javnih knjigah, treba je jednako predložbo poverjenih listin (čl. 3360.).

V četrti knjigi mehikanskega državlanskega zakonika, v kateri se dajejo pravila nasljednemu pravu, nahajamo obširno število naredb, katere se posredno nanašajo na beležništvo.

Naj navedemo tu nekoliko specijalnih slučajev, v katerih se izrecno navaja javna listina.

Povečanje dolžnega dela zmatra se že kot dovoljeno, ako se v javni listini samo obljubuje (čl. 3518.).

Obečanje, komu napravljeno v javni listini, da se tretji osebi ne bode povišal dolžni del, ima v sebi uničenje vsakega povišanja dednega deleža, katero bi vkljub temu obečanju bilo odrejeno (čl. 3519.)

Zakon ne izključuje absolutno mogočnosti razpolagati po poslednji volji tudi brez beležnika, toda ima celo vrsto takih predpisov, kar zopet svetuje, da se da prednost beležniški oporoki pred vsako drugo in napotuje občinstvo, da se raje redno

zateka k beležniku za sestavljanje vsake naredbe po poslednji volji. Skratka: zakon pripušča tudi privatno oporoko ali jedino kot provizorni izhod za slučaj nenadne nujnosti.

In res, potem ko je državljanski zakonik mehikanski določil, da se javno oporoko more napraviti samo potom beležnika v prisotnosti dveh zakonitih svedokov (čl. 3751., 3768.—3803.) odreja, da je privatna oporoka dopustna samo v sledečih slučajih: 1.) kader bi oporočnika prevzela nenadna in huda bolezen, katera bi pretila njegovemu življenju; 2.) kader bi se imela oporoka sestaviti v kraju, v katerem je ustavljen vsak obrat radi kužne bolezni, če tudi le-ta ne bi oporočnika samega napadla; 3.) kader bi se oporoka napravljala na kraju, kateri je v obsebnem stanu; 4.) kader na kraju, kjer se ima sestaviti oporoka, ne bi bilo beležnika, kateri bi tam svoj urad izvrševal in torej mogel sestaviti oporoko.

Po vsem tem mora biti tudi privatna oporoka, ako abstrahiramo od prisotnosti beležnikove, sestavljena z enakimi formalnostmi, katere so predpisane za javno odprto oporoko.

Poleg tega ima samo provizorno prednost, ker izgubi veljavo, ako oporočnik ne umre v bolezni, katera ga je napadla, ali ne pogine v nevarnosti, katera mu je pretila, ali ne umre mesec dni po zopetnem ozdravljenju ali po odpravljeni nevarnosti. Da je taka oporoka veljavna, treba je konečno, da se vsebina njena takoj po oporočnikovi smrti sodno konstatuje po zaslišavanju nesumnih prič in da od njih vsaj trojica jednoglasno izjavi in potrjuje poslednjo voljo oporočnikovo (čl. 3804. — 3814.).

Tako je tudi za imenovanje dedičev predpisana oblika javne listine (čl. 4090.).

Iz navedene kratke črtice razvidi se jasno, kako razsežne so po mehikanskem državljanskem zakoniku meje beležniškemu delovanju in se more osnovano sklepati, da se v Mehiki nobenega juričnega dela koliktere važnosti ne more storiti brez prisotnosti odvetnikove.

Kakim pravnim načelom in katerim zakonitim določilom sledé izročilne pogodbe.

Spisal dr. Rupert Bežek.

(Konec.)

Več potov se v novejši dobi, odkar je zavladal zakon z dne 16. marca 1884, izpodbijajo izvršilne pogodbe, katere se žalibože narejajo čestokrat zaradi prodirajoče siromaščine v to svrho, da bi kak upnik tirjatev pogubil.

Lehko pa upnik uniči sodnim potom izročilnico, naj si bo narejena v obliki kupne ali pa darilne pogodbe, ker pospešuje § 30, odst. 1. prav izdatno izpodbojni postopek z določilom, da se izpodbijajo tudi takšna dolžnikova opravila, katera so deloma odplatna, deloma brezplatna, v kolikor se iz njih pokaže darilo.

Po §-u 32. napominanega zakona izpodbija lahko slehernik, čegar tirjatev je izvršilna, in kar je velevažnega pomena brez ozira na početek, če je ostalo izvršilo brezuspešno, ali pa se vsaj ni nadejati uspeha izvršilnim potom.

Po glasu §-a 35., naj se tožnikov zahtevek glasi na razveljavljenje dotične pogodbe njemu na korist, to je upniku, ne pa drugemu; izročilnica je torej za pogodnika povsem veljavna, isto tako za druge, kateri opravila mej izvrševalcem in prevzemnikom ne izpodbijajo.

S tem, da je izpodbojna tožba dopustna zoper slehernega pravnega naslednika izročevalčevega v zmislu §-a 31. zakona, uživa sleherni upnik, dasiravno se je morda prezrl v dotičnej izročilnici, tisto zakonito dobroto, kakoršna je določena tretjemu nepogodniku navedenemu pa v izročilnici; kakor se je razpravljalo že preje, sme „upnik nepogodnik“, čegar tirjatev pa je prevzemnik prevzel v plačilo, tožiti na plačilo kakor izročevalca tako tudi prevzemnika. Radi teh posledic, izvirajočih iz izpodbojnega zakona, zadobile so po mojem mnenju tudi izročilnice temeljito podlago; odslej pač ni dvomiti, da je naklonitev na korist nepogodnikom povsem veljavna; podlaga §-a 1019. obč. drž. zak. je povsem osnovana.

Po predpisu §-a 141. obč. drž. zak. je očetova dolžnost skrbeti za vzdrževanje otrok, dokler se sami živiti ne morejo;“ naravno je torej po §-u 1286. obč. drž. zak., da tudi otroci lahko izpodbijajo izročilnice iz naslova alimentacije. „Otrokom je tirjati, da se del prihodkov, ki ga lahko trpi (scil. preužitkar) položi na stran, da bi na njem si zavarovali vzdrževanje, ki jim po zakonu gre.“

Zakonodavec je tudi razvidno mislil le na novčne prihodke; slično se sme pa to določilo uporabljati tudi na prihodke gledé užitnih reči; v takem slučaju se skrbnik postavi otrokom ter zajedno kot sekvester s prihodki ravna otrokom v prid (§ 320. obč. s. r.).

Koder se v izročilnicah pokaže nad prevzeta bremena prebitek, je pogodba darilna; presežni znesek določi se navadno sinu prevzemniku na račun njegove dedščine po izročevalcih.

Izročilnica preskoči posledice izročevalčeve smrti, preskoči torej dedinstvo; po tem takem ostane navzlic takšnemu določilu presežek vendar le darilo.

Radi te oblike se ne sme vpisavati v izročilnice, kakor je to v navadi pri mnogih notarjih, da se stranki odpovedujeta pravici razdirati pogodbo radi prikratbe čez polovico prave vrednosti. Če bi bil tudi prikračen kak pogodnik po izročilnem opraviilu, tak ne uživa iz §-a 934. obč. drž. zak. izvirajoče zakonite dobrote iz tega naslova; on ne more izpodbijati radi tega pogodbe; kajti „če se mora iz razmerja oseb misliti, da so hotele skleniti zloženo pogodbo nekaj z odplačilom, nekaj brez odplačila,“ ne gre nikomur tožiti radi kakšne prikratbe čez polovico.

Pač pa se oporekajo ali preklicujejo izročilnice po določenih veljavnih za darilne pogodbe, gledé katerih smo že za otroke izpregovorili, da smejo v vzdrževanje zahtevati izločitev primerne delo dohodkov. Po §-u 950. obč. drž. zak. sme pa tudi žena izročevalčeva izpodbijati pogodbo, ker jej gre pravica na vzdrževanje po §-u 91. obč. drž. zak., če bi se izročevalec branil, dajati jej iz izpogojenega preužitka primerno hrano.

Navadno se v pogodbah vpisuje odpoved izročevalčeva, da ne bo nikoli iz kateregakoli vzroka preklical izročilnice. Ali taka odpoved ne more biti na kvar odpovedi zaradi prevzemnikove nehvaležnosti, ker bi bila „nemoralna;“ celo izročevalčevi dediči smejo po §-ih 948. in 949. obč. drž. zak. v takem slučaju oporekati. Nemoralnih predmetov pa ne gre staviti v pogodbe po predpisu §a 878. obč. drž. zak.

Nepraktičen in skoraj povsodi nerabljev izpodbijanje kaže se § 947. obč. drž. zak. z ozirom na izročilnice; radi izgovorjenega preužitka ne zabrede lahko izročevalec v toliko revščino, da bi mu trebalo preklicati izročitev, ker je presežek, kazoč se kot pravo darilo, čestokrat jako majhen, bi mu preklic tudi dosti ne koristil, kajti z ozirom na § 947. obč. drž. zak. gredo v takem slučaju izročevalcu le „zakonite obresti od podarjenega zneska.“

Nujni dediči smejo dopolnitev „ad supplendam legitimam“ zahtevati po §-u 951. obč. drž., razveljaviti pa pogodbe ne morejo; izročilno opravilo ostane v veljavi. V toliko se mora vtesnjevati besedilo napominanega določila, „kedor ima v trenutku izročitve nujnih dedičev (in sicer otrok), ne more storiti njim na škodo nobene daritve, katera bi presegla polovico njegovega premoženja. Ako je to mero prestopil, in le-ti mlajši“ (torej ne stariši, dasiravno so tudi nujni dediči) „morejo po njegovej smrti dokazati, da čista zapuščina njegova ne doseže polovice tistega premoženja, katero je imel o času daritve, smejo od obdarjenca tirjati po primeri nazaj presežek, katerega je zoper zakon prejel.“

Kakor je uvidno na prvi pogled, se ta dokaz večinoma ponesreči; najdeš tudi radi tega jako malo razsodeb najvišjega sodišča v tem oziru izišlih.

Upnikom izročevalčevim na korist ustvarjeni § 953. obč. drž. zak. prišel je po izpodbojnem zakonu z l. 1884. ob veljavo; sicer se je o posledicah že preje govorilo.

Po izročitvi porojen otrok izročevalcev sme po §-u 954. obč. drž. zak. zahtevati od prevzemnika zakonite 5% obresti

gledé podarjenega zneska, to je presežka, ali to le izrecno „v potrebi.“

Da slednjič izpregovorimo o zakonitej obliki izročilnic, tak se mora trditi, da je prvi odstavek §-a 943. obč. drž. zak. skoro neporaben; vse izročilnice se sklepajo „pismo“, „ustnih“ izročitev ne najdeš na kmetih.

Zakon z dne 25. julija 1871, ustanavlja za darilna opravila brez resnične izročitve povsem notarsko obliko; določilo to je žalibože dvomljivo, praksa pa omahljiva; če je menil zakonodavec, da izročitev s pismom ni resnična, da je veljavna le telesna iz roke v roko, po tem je za darilne pogodbe le notarska oblika na mestu, čemur pa zopet nasprotuje določilo §-a 427. obč. drž. zak., koder je izročitev posesti s pismi ali znamenji, slehernemu vidljivimi in razločnimi, resnična izročitev.

Z ozirom na velevažnost zlasti kmetских izročitev in prometa z nepremičnami, naj bi obveljala izključno notarska oblika, za katero se potezajo tudi Randa, Frankl in drugi.

Ker je preužitek po kmetih v resnici hudo breme za prevzemnika, težeče in ovirajoče ga v gospodarstvenem kretanju, ker sledi premnogo pravnih izročilnic, poniževalnih za izročevalca kakor prevzemnika v jednakej meri, bi bilo z ozirom na splošno siromaščino, katera je zavladala na kmetih sploh, veliko umestnejše, opustiti pri nas izročilnih opravil, ali vsaj ne ustanavljati več obsežnih preužitkov; sicer pa preužitek itak ni porodil se na podlagi slovanskega prava, slednje zahteva skupno uživanje vseh sorodnikov jedne obitelji.

Da se dedinstvo izvrši po izročevalčevih načelih, ni treba izročilnic mej živečimi; v to svrho zadostujejo daritve na primerljivi smrti v zmislu §-a 956. obč. drž. zak., ž njimi se ljudstvo manj mami, nego po škodljivih izročilnicah v Slovencih navadnih.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Motenje posesti ribarske pravice. Dejansko posest je moči ščititi zgolj v toliki meri, kolikor je dokaže tožnik. Ni najti motitve posesti že v napravi, ki je na kvar zgolj ugodnostnim ozirom.

Graščak baron B. je ogradil l. 1893. svoj zverinjak s plotom. Na mestu, kjer preskoči plot izliv bistrškega potoka, kateri teče skozi zverinjak, se je morala napraviti kot nadaljevanje plota navzdol do vodne gladine mreža, kateri je bil namen, da zabrani uitje divjačine po strugi potoka, kateri poslednji se iztaka iz zverinjaka v globokem predoru.

Ker se je izkazalo, da je rečena mreža preslaba in ker jo je vsaka visoka voda iztrgala ali vsaj pokvarila, tako da se je morala mnogokrat ponoviti ali popravljati, jo je nadomestil lastnik zverinjaka l. 1895. torej po preteku 3 let z lesenim zatvorom, kateri sega do gladine vode in kateri je ob kolih premakljiv, kakor prejšnja mreža.

Tovarnarja Gl. & G., katera imata v bistrškem potoku ribarsko pravico, in sicer tudi v onem delu, kateri se nahaja v B-ovem zverinjaku, sta vložila zoper barona B. tožbo radi motene posesti ribarske pravice, trdeča, da onemogoči nova lesena zatvornica njima, oziroma ribarskemu osobju neovirano stopanje po strugi potoka, kar je potrebno za izvrševanje oziroma nadzorovanje ribarstva.

Okrajno sodišče v Tržiču je ugodilo tožbi s končnim odlokom z dne 28. marca 1896, št. 454.

Višje deželno sodišče je pa tožbeni zahtevek odbilo z naredbo z dne 22. aprila 1896, št. 3992 iz nastopnih

razlogov:

Tožeča tvrdka se zmatra moteno v posesti svoje, v bistrškem potoku izvrševane ribarske pravice, ker je nadomestil toženi baron B. premakljivi žičasti zatvor (Drahtverschluss), sestojč iz lesenega okvira, prepreženega z žicami, kateri ni segal tik do gladine bistrškega potoka in kateri se ni dotikal obojestranskih bregov, kateri je marveč puščal navzdol kakor tudi ob straneh odprtino, dne

9. julija 1895 z leseno, iz desk napravljeno nepregledno steno, katera sega tik do vodne gladine in katera se dotika tudi obeh bregov, in trdi, da je s tako napravo onemogočen na dotičnem prostoru ribolov, neoviran prehod po strugi potoka, pa tudi nadzorovanje ribarske vode. Gre se torej tu za dejansko posest zasebne pravice in za varstvo taiste po zmislu cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. d. z. proti dozdevni motitvi, in je zato in z ozirom na določbo §-a 2. ribarskega zakona za Kranjsko z dne 18. avgusta 1888, št. 16. dež. z. ex 1890, da razsoja namreč o posesti in pridobitvi ribarske pravice sodnik, pristojnost sodišča vtemeljena. Toženčev vgovor nepristojnosti sodišča se zato zavrača. Ugoditi se pa mora rekurzu v meritalnem oziru. Glasom §-a 5. ces. naredbe z dne 27. oktobra 1849, št. 12. d. z. je soditi in *possessorio summarissimo* zgolj o dejanski posesti in o motitvi taiste. Neodločilno je torej vprašanje, je-li bil toženi baron B. opravičen, ograditi svoj zverinjak tudi na mestu izhoda bistrškega potoka iz zverinjaka, je-li zadobil za tako zagrajenje političnega privoljenja in je-li naprava sporne lesene zatvornice potrebna za zavarovanje divjačine. Morebitna privolitev politične oblasti ne izključuje namreč možnosti, da iščejo dotičniki, ki se čutijo vsled dovolitve zverinjaka in vprašljive zatvornice na svojih zasebnih pravicah žaljene, varstva svojih pravic pred pristojnim sodiščem (vide § 66. ribarsk. zakona za Kranjsko z dne 15. majnika 1872, št. 16. dež. z.). Že prvi sodnik je uvidel, da se nahaja tožnica nedvomno v dejanski posesti ribarske pravice v vprašljivem delu potoka. Preostaja torej zgolj vprašanje, je-li motil toženec to posest s tem, da je predrugal julija meseca 1895. l. način zatvornice, napravljene nad strugo potoka na meji njemu lastnega zverinjaka. Omeniti je pred vsem, da ni združena s pravico izvrševanja ribarstva v tujih vodah tudi pravica, da se izvršuje ribarska pravica neomejeno in brez vsakega ozira na pravice lastnika ribarske vode oziroma na pravice sosednih lastnikov zemljišč; sledi to iz določbe kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, št. 16. dež. z. ex 1890 o odnošajih ribarstva k drugim pravicam (glej §-a 42. in 53.). Ribarsko pravico je marveč omejiti jednako kakor je moči skrčiti služnosti po zmislu §-a 484. o. d. z. in sicer v kolikor to pripušča bistvo in namen pridobljene pravice. Iz tega sledi, da ni smeti nalagati drugim opravičencem in posebno ne

lastnikom zemljišč, katerim pristajajo v §-u 354. o. d. z. določene pravice, radi ribarstva večjih ovir in utesnitev, kolikor jih je ravno treba za izvrševanje rečene pravice, in da je marveč ribarstvo tako izvrševati, da vtrpijo vdeleženi interesentje kolikor možno najmanj škode. Pomisliti je pa tudi, da je moči v pravih radi motene posesti ščititi dejansko posest zgolj v toliki meri, kolikor je dokaže tožnik. Tožničnim navedbam je pa posneti, da ni onemogočeno tožnici izvrševanje ribarske pravice v vsakem posameznem delu ribarske vode in tudi ne nadzorovanje poslednje. Tožnici je onemogočena zgolj hoja po strugi na onem mestu, kjer se nahaja na mestu prejšnje žičaste mreže sedanji leseni zatvor in dalje tudi nadzorovanje vode onstran zatvora, če stoji ravno paznik pred zatvorom. Uvaževati je pa, da je napravil toženec sporni zatvor že l. 1893. iz žičaste mreže. Že ta mreža je vsaj ovirala prosto pasiranje struge potoka, če prav ni onemogočila to pasiranje. Če je bila tožnica pred tem časom v dejanski posesti pravice, da pasira prosto in neovirano to mesto, izvršujoča ribarsko pravico, je izgubila to posest, ker je brez vgovora dopustila napravo mreže, kajti ni dokazano, da se ni vdala tožnica tej oviri in ni niti dokazano, da je pasirala tožnica in oziroma nje ribarsko osobje kedaj to mesto navzlic rečeni oviri (§ 351. o. d. z.). Okolnost, da se je ta ovirajoča zatvornica meseca julija 1895. l. tako utrdila in predručala, da ne utegne sedanjo leseno steno dvigniti jeden sam mož kakor prejšnjo žičasto mrežo, je torej za predstoječi slučaj brez pomena. Brez pomena je pa tudi okolnost, da ni moči več skozi sedanjo nepregledno leseno steno nadzorovati ribarsko vodo onstran stene, če stoji paznik slučajno tostran zatvornice. Tožnica ni namreč dokazala, da se nahaja v dejanski posesti pravice neoviranega razgleda na ribarsko vodo v svrhu nadziranja ravno raz ono mesto, raz katero je neovirani razgled sedaj vsled nove zatvornice onemogočen. Ni pa tudi dokazala tožnica, da je vsled obstoječe ovire nadzorovanje jednega dela ribarske vode sploh onemogočeno. Predručbo prejšnje žičaste mreže v leseno zatvornico ni torej moči zmatrati kot motenje dejanske posesti tožničine ribarske pravice. Vprašanje o dopustnosti sporne zatvornice iz javnih ozirov je pa pridržano razsoji politične oblasti.

Najvišje sodišče je pritrdilo višjesodnim razlogom in je zavrnilo revizijski rekurz z naredbo z dne 24. junija 1896, št. 7327 iz nastopnih razlogov:

Dokazano je, da je zabranjeval toženi lastnik zverinjaka uitje divjačine skozi strugo potoka že od leta 1893. semkaj z napravo mreže, katera pa ni povsem vstrezala, ker jo je pretrgala vsaka visoka voda in jo je zato nadomestil toženec z novo leseno zatvornico. S tako predružačbo ni pa omejil toženec nikakega bistvenega dela tožničine ribarske pravice, in sledi že iz lastnih navedeb tožnice, da je moči tudi to leseno steno dvigniti, če prav zgolj z večjim naporom. V svrhu nadzorovanja ribarske vode zadošča pa, da za more priti tožnica k potoku, kolikor ga je na zemljišči toženčevega zverinjaka neovirano skozi bližnja vratca ograje zverinjaka. Ni pa najti motenja posesti že v napravi, katera je na kvar zgolj ugodnostnim ozirom. Zmatrati je torej tožničino zahtevo zgolj kot pretenzijo, katere notranja vrednost ne odgovarja bistveni potrebi in ni zato povoda, da se ugodi zahtevku s pravnim sredstvom provizoričnega postopanja.

—oe—

b) Kader je stvar, odnosno njena vrednost med strankama sporna, naj se dene v sodne poklade. — V izvenspornih stvareh ni uporabljati določeb §-ov 24.—26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

S prošnjo z dne 28. maja 1895, št. 3714 zahteval je A. G. S., naj položi konkurzna masa E. Ba v sodne poklade 1050 gld., izkupljenih iz prodaje premičnin, eksekutivno zanj zarubljenih v pokritje tirjatve 2000 gld. s prip. vsled odloka c. kr. trgovinsko-pomorskega sodišča tržaškega z dne 29. marca 1895, št. 4731, popisanih v izvestji o rubežni z dne 3. aprila 1895, št. 5243.

Deželno sodišče tržaško ugodilo je tej prošnji z odlokom z dne 20. novembra 1895, št. 8176 in obsodilo konkurzno maso v povračilo sodnih troškov opiraje se na te-le razloge:

Obedve stranki soglašata v tem, da je dovolilo c. k. trgovinsko in pomorsko sodišče tržaško z odlokom z dne 29. marca 1895, št. 4731 v pokritje prositeljeve tirjatve v znesku 2000 gld. s prip. eksekutivno rubežen vseh E. Bjevih premičnin in da je le-ta eksekutivna rubežen bila tudi izvršena glasom izvestja sodnega sluge z dne 3. aprila 1895, št. 5243 na vseh primičninah, popisanih v le-tem izvestji. Z odlokom z dne 19. aprila 1895, št. 2683 razglasilo je deželno sodišče tržaško konkurz o vsi imovini E. B-ja

in upravitelj konkurzne mase je izrecno priznal, da je z dovoljenjem konkurznega komisarja prodal pod roko za 1050 gld. vse predmete popisane v inventarji z dne 13. maja 1895, št. 3353 v predelih III., IV. in V. Ni možno domnevati, da je nakupil prezadolženi E. B. v kratkem času od 3. aprila 1895. l., katerega dne se je bila izvršila eksekutivna rubežen njegovih premičnin, do 19. aprila 1895. l., ko se je bil razglasil konkurz o njegovi imovini, drugih predmetov, ki ne bi omenjeni bili v navedenem izvestji. Radi tega zmatrati je v tem postopku gotovim, da predmeti, popisani v izvestji ali vsaj ogromna večina istih, so prav oni in isti, ki so popisani v inventarji; tudi ni to deželno sodišče poklicano, da bi v tem postopku razsodilo o istovetnosti vprašavnih predmetov. V soglasji z odborom konkurznih upnikov vložil je konkurzne mase upravitelj tožbo de pr. 16. maja 1895, št. 3335, s katero izpodbija pravno krepost eksekutivne rubežni premičnin, izvršene vsled odloka z dne 29. marca 1895, št. 4731, in z ozirom na vse to je vsekakor previdno, da se dene kupna cena, dobljena za predmete, v sodne poklade, v katerih naj ostane tako dolgo, dokler se ne razsodi, komu ista pripada, kajti s takim razpoloženjem niso nikakor prizadete ni koristi prositelja ni koristi E. B-jeve konkurzne mase. Po določbi §-a 163. konk. reda vpravičen je upnik, imajoči stvarno pravico na predmete, zanj zarubljene, da si pokrije ž njimi svojo tirjatev. S takimi predmeti ne morejo pa upniki konkurzne mase razpolagati in temu dosledno niso imeli oni pravice, pokrivati troškov za sestavljenje inventarja in za oklicanje razglasa v uradnem listu iz izkupila dobljenega za predmete, navedene v izvestji z dne 3. aprila 1895, št. 5243. Obsodba konkurzne mase v povračilo sodnih stroškov opira se na načelo pravičnosti in slično uporabo določbe § a 24. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Z odločbo z dne 12. februarja 1896, št. 570 izpremenilo je višje deželno sodišče tržaško odluk prve instancije in odbivši povsem prositelja, obsodilo ga je v povračilo troškov, narastlih v prvi in drugi sodni instanci iz teh le razlogov:

Prositelj A. G. S. je za gotovo vedel, da je deželno sodišče tržaško razglasilo konkurz o vsi imovini prezadolženca E. B. Radi tega bi bil moral prijaviti upravitelju konkurzne mase in sodnemu odposlancu, ki je imel napraviti odnosni inventar, da ima namreč na podstavi odloka z dne 29. marca 1895, št. 4731 in na pod-

stavi izveštja sodnega sluge z dne 3. aprila 1895, št. 5243 zastavno pravico za tirjatev 2000 gld. s pr. na vseh premičninah, ki so se nahajale v E. B-jevi prodajalnici. V tem soglašata obedve stranki, da ni današnji prositelj nikdar prijavil omenjene eksekutivne zastavne pravice ni upravitelju E. B-jeve konkurzne mase, ni sodnemu odposlancu, v napravo inventarja delegovanemu. Radi tega nista ni mogla ona dva vedeti, da je bila izvršena eksekutivna ru-bežen, ker v E. B-jevi prodajalnici ni nobenega sodnega pečata, ki bi bil kazal na specijalno kako eksekutivno maso. Imela sta dolžnost, sestaviti inventar in sta temu dosledno domnevala, da ni na istih predmetih nobene zastavne pravice. Ker je torej zmatral upravitelj konkurzne mase, da so vprašavni predmeti, popisani v inventarji, svobodni predmeti E. B-jeve konkurzne mase, imel je tudi pravico zahtevati, da mu konkurzni komisar dovoli, prodati iste predmete pod roko, kar se je tudi zgodilo. Upravitelj konkurzne mase je izrecno tajil, da so predmeti, popisani v inventarji oni isti, ki so popisani v izveštji z dne 5. aprila 1875, št. 5243.; in ker niso zloženi le-ti poslednji v posebno maso, je bilo prositelju dokazati, da so le-ti predmeti oni in isti, ki so v inventarji, a tega ni dokazal. Po vsem tem treba je imeti gotovim, da so vprašavni predmeti imenovane konkurzne mase svobodni predmeti, in ker so taki, smeli bi zahtevati samo konkurzni komisar (§ 139. konk. reda) in odborniki upnikov konkurzne mase, med katerimi ni pa današ-njega prositelja, da se vsota 1050 gld. izkupljena za predmete pod čl. 1., dene v sodne poklade. Ker ni torej dokazal prositelj, da so predmeti, popisani v izveštji z dne 3. aprila 1895, št. 5243 oni in isti, ki so popisani v inventarji in da se drži njegova ekse-kutivna pravica tudi predmetov, navedenih v inventarji, ne more z uspehom zahtevati, da naj se dene omenjenih 1050 gld. v sodne poklade. Vsled tega se je moralo odbiti povsem prošnjo prositelja ter obsoditi ga na podlagi §-ov 24. in 25. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. v povračilo stroškov, narastlih v prvi in drugi sodni instanciji.

Najvišje sodišče na Dunaji izpremenilo je pa z od-ločbo z dne 2. junija 1896, št. 6894 povsem odločbo višjega de-želnega sodišča za Primorsko, uveljavilo odlok prve sodne instancije v točki, s katero je bilo ukazano, da deni E. B-jeva konkurzna masa v sodne poklade 1050 gld., a izreklo je ob enem, da nosi

vsaka stranka sama svoje troške, pa je oprlo to svojo odločbo na te-le razloge:

Če tudi ni prijavil A. G. S. zastavne svoje pravice, kader se je sestavljal inventar E. B-jeve konkurzne mase, ni izgubil s takim opuščanjem nobene pravice, a najmanj one, da ne bi smel iskati pokritja svoje tirjatve iz vsote, izkupljene za predmete, zanj zarubljene. Upravitelj A. B-jeve konkurzne mase moral je pa za gotovo vedeti, da so predmeti, popisani v inventarji, zarubljeni bili za prositelja, kajti o tem mogel se je prav lahko prepričati z vpogledanjem v poslovne knjige in v sodne spise prezadolženca. Ako je tudi upravitelj konkurzne mase vložil tožbo, s katero izpodbija krepot eksekutivne zastavne pravice, ki jo je pridobil prositelj na prodane predmete, ne more se ga že zaradi tega osvoboditi od polojenja zneska, dobljenega za iste predmete, v sodno hrambo, kajti tu gre uprav za tak znesek, o katerem se še ne ve, da li bo pri-sojen prositelju, ali pa E. B-jevi konkurzni masi. V nespornem postopanju niso uporabne določbe §-ov 24.—26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak. in vsled tega je bilo izreči, da nosi vsaka stranka sama vse svoje troške, narastle v tej pravni stvari.

T.

Kazensko pravo:

Škof ni oblastvo ali gosposka v zmislu §-a 300. k. z.

Spomladi 1895. leta izdali so vsi trije primorski škofje, povodom bližajočih se deželnozborskih volitev isterskih, pastirske liste, v katerih so pozivali duhovščino svojih dijeceze, naj se vzdrži vsake agitacije ali prigovarjanja v prid ene ali druge stranke, ter zabranjali izrecno, da govori o stvareh tičočih se volitev, bodisi v cerkvi, bodisi v drugih posvečenih krajih ali župniških uradih, in prepovedali slednjič najstrože, da bi kak duhovnik svojo oblast, svojo veljavo in svoj ugled uporabljal v volitvene namene.

Pastirski list poreškega škofa bil je sestavljen in objavljen samo laški.

Hrvaški časopis »Naša sloga« pa je priobčil v števil. 16. dne 18. aprila 1895. I. članek, v katerem je bilo rečeno, da hoče priobčiti pastirski list poreškega škofa v hrvaškem jeziku, poziva je ob jednom duhovniku, da se drže tega, kar zapoveda, odnosno pre-

poveda pastirski list. Sledila je na to škofova okrožnica, kakor je pisec članka trdil, v doslovnem hrvaškem prevodu. Toda objavljeni prevod ni bil družega nego parodija pravega pastirskega lista, kajti v prevodu pozvalo in nagovarjalo se je duhovstvo namesto na vzdrževanje in brzdanje, na agitacijo in delovanje v cerkvi in povsod na korist slovanskih sodeželanov, tlačenih od laškega elementa, in opominjali so se duhovniki, da se strogo ravna po danih jim naročilih, ker sicer bi zapali božjemu prokletstvu.

Državno pravdnštvo je bilo mnjenja, da so se naredbe in naročila poreškega škofa napram njegovi podrejeni duhovščini v napominanem prevodu sramotile, in je iztaknilo v vsebini navedenega članka znake pregreška hujskanja po §-u 300. k. z., storjenega s tem, da se je z neresničnimi obvestili in pripovedovanji in zavijanjem dejanjskih okolištin k zaničevanju in zasmehovanju naredeb in naročil oblastva nadražiti skušalo, ter je vsled tega podalo obtožbo proti odgovornemu uredniku »Naše sloge« radi napominanega pregreška.

Tržaški porotniki so, edino, v zmislu obtožbe stavljeno jim, glavno prašanje z devetimi glasovi potrdili ter je bil obtoženec nato pregreška po §-u 300. k. z. krivim proglašen.

Kasacijsko sodišče je z rzsodbo z dne 10. junija 1896, št. 5662 obtoženčevej pritožbi ničnosti ugodilo, izpodbijano rzsodbo porotnega sodišča tržaškega uničilo ter odredilo, da je v tej kazenskej pravdi pred rečenim sodiščem iznova razpravljati in rzsojati.

Razlogi:

Obtoženčeve pritožbe se ne more v ozir jemati, v kolikor se sklicuje na ničnostna razloga navedena v točkah 10. lit. a) in 11. §-a 344. k. pr. r., kajti iz besedila pravoreka ni razvidno, katera oblastva in katera naročila (naredbe) naj bi bila v pravoreku označena. Gledé te pomanjkljivosti pa bi se bilo pritožbi ničnosti pravo podlogo zajamčilo le s predlaganjem takó zvanih preglednih (kontrolnih) prašanj v zmislu §-a 323. k. pr. r. Primerno vtrjena in tudi vtemeljena pa je pritožba, v kolikor se vpira po točki 8. §-a 344. k. pr. r. zoper oni odstavek pravnega pouka, v katerem se je trdilo, da je v §-u 300. k. z. navedena beseda »oblastvo« tudi na katoliškega škofa uporabna. Predsednik je razlagal namreč v svojem pravnem pouku, da govori § 300. k. z. v drugem odstavku

o draženju k sovraštvu, k zaničevanju ali k neosnovanemu pritoževanju samó zoper državna ali občinska oblastva ali zoper posamske vladne organe obzirom na njih uradovanje, in je poudarjal, da rečeno ustanovilo §-a 300. k. z. ni tudi na duhovne urade in duhovne poslovnike uporabno. Temu mnenju je vsekako le v toliko pritrditi, da morejo tudi duhovni poslovniki pogojno biti vladni organi, kader na pr. vode matice, na državno naročilo državne posle izvršujejo. Nasprotno pa, razlagal je nadalje predsednik, da se uporabi prvi odstavek §-a 300. k. z., ki slove: »Kedor zaukaze ali razsodbe oblastev sramotiti skuša«, na vsa oblastva, torej tudi na duhovna, in je tolmačil protislovje, ki obstoja, po njegovemu nazoru, med v prvem odstavku napominanega paragrafa rabljenim splošnim izrazom »oblastva«, in onim navedenim v drugem odstavku »državna ali občinska oblastva ali posamski vladni organi obzirom na njih uradovanje.« Tacega tolmačenja zakona pa se ne more odobravati, niti se more tacim nazorom priterjati. Predsednikovo mnenje se izpodbija: 1.) zgodovinskim izvorom kazenskopravnih določil §-a 300. k. z., in 2.) primerjanjem besedila rečenega paragrafa z družimi ustanovili kazenskega zakona. Ad 1.) Zgodovina izvira ali nastanka §-a 300. k. z. nas uči, da ni izraz »oblastvo« v prvem odstavku protisloven z onim »državna in občinska oblastva« v drugem odstavku, nego temveč da se izraz prvega odstavka (oblastvo) pojasnjuje in razlaga z onim drugega odstavka (državna ali občinska oblastva), in da označuje prvi in drugi izraz samó taka (državna in samoupravna ali avtonomna) oblastva, ki vladna opravila, vladne posle, opravljajo (§ 101. k. z.). § 300. k. z. naslanja se na § 71., II. del k. z. z 1803. l., glasom kojega se kaznuje radi hujskanja, »kedor podložnike ali podanike proti njihovej gosposki z grajanjem ali sramočenjem naburiti ali razdražiti skuša«. Predmet tega pregreška je torej po k. z. z 1803. l. gosposka (Obrigkeit; § 61., I. del, sedaj § 68. k. z.), kar znači oblastva v državi nasproti vladarju, vštevši vsekako tudi graščine. To razmerje je posebno razločno označeno v napisu, stoječem na robu §-a 71.: »Hujskanje podložnikov zoper njihove gosposke«. Napominana vtesnitev §-a 71., II. del k. z. z 1803. l. ne kaže torej niti od daleč na obrambo cerkvenih oblastev. Še jasneje pa govori o tem člen XV., takó zvanega kazni olajšujočega patenta z dne 17. januarija 1850, št. 24. drž. zak., v

katerem nahajamo (v očitnej zvezi z že napominano, v §-u 71., II. del k. z. z 1803. l. zajamčeno, obrambo graščin) to-le določilo: »Uporaba §-a 71., II. del o kaznovanji hujskanja podložnikov zoper njihove gosposke, je omejena na ondi označeno ščuvanje zoper državna in občinska oblastva«. § 300. k. z. sloni na razširjeni redakciji §-a 71., II. del k. z. z 1803. l. (mogoče tudi na §-u 20. tiskovnega zakona z dne 31. marca 1848, objavljenem v uradnem listu »Wiener Zeitung« dne 1. aprila 1848, št. 72., in v Heysslerjevi zbirki str. 61., št. 20., v katerem se žuga z navadnim ali strogim zaporom onemu, ki oblastvene osebe gledé njihovega uradnega postopanja z zasmehovanjem ali s sramotilnimi opisi napada) in vsekako na omenjenem XV. členu kazni olajšujočega patenta, — ne da bi koja si bodi okolnost na to kazala, da so od prejšnjih zakonov v ozir vzeti varstveni predmeti, katerim je § 300. k. z. še priče in izvedence gledé na njih izpovedbe pred sodiščem prištel, tako zdatno pomnožitev zadobili, kakoršna bi bila raztegnitev §-a 300. k. z. tudi na duhovna oblastva. Na vsak način bi bila taka radikalna prememba zakonodajstva, ki bi izhajala iz XV. člena kazni olajšujočega patenta, v katerem so samo državna in občinska oblastva imenovana, in iz §-a 300. k. z. z 1852. l., ako bi bilo le-tega v zmislu pravnega pouka (predsednikovega) razumeti, v zakonu razločno izražena. Ad 2.) Kajti ne sme se prezreti, da obstoječi kazenski zakon jasno izraža, v kolikor ščiti cerkvena opravila in cerkvene poslovnike, in da ni dotičnih določil krivo umeti, da pa varstvena določila kazenskega zakona, katera bi imela temu namenu služiti, samostalna dejanska razmerja ustanavljajo, ali pa izrecno navajajo, (tako na pr. v §-u 153. k. z., čl. V. odst. 3. kaz. novele), da je z duhovnimi poslovniki prav tako kakor z organi gosposke postopati. — Iz raznih določil kazenskega zakona, ki so obrambi duhovnih opravil in duhovnih poslovnikov namenjena, sledi nedvomno, da priznava sicer kakor državno zakonodajstvo sploh, tudi še posebno kazensko zakonodajstvo, veliki pomen cerkvenih uradov, na kojih podelitev in vodstvo si država mnogokrat svoj merodajen vpliv pridržuje (takó glede katoliške cerkve z zakonom z dne 7. maja 1874, št. 50. drž. zak.), in kojih obrambo si zmatra zato svojo dolžnost. Toda ta principijelna načela, ki so legislativno gotovo največjega pomena, imajo za sodečega sodnika samo podrejeno vrednost; le-ta mora samo po obsto-

ječem zakonu spoznati, na koji način v kojem obsegu zakonodajstvo vprašavno obrambo dopušča (podeluje). Nikdo pač ne dvomi, da ni uporabljati §-a 312. k. z., ki štiti osebe v §-u 68. k. z. označene, na verske služabnike, kader božjo službo opravljajo, to tem manj, ker dovoljuje za slične slučaje § 303. k. z. še intenzivnejo obrambo. Kazenska določila o motenji vere (§ 122. *lit. b*) k. z.) uporabljajo se praviloma na take dejanske okoliščnosti, katere bi zapale §-u 81. k. z., ako bi bile naprte proti osobam, navedenim v §-u 68. k. z. Kakor torej prodira iz omenjenih zakonskih določil nasproti vtesnitvam §-ov 81. in 312. k. z. principijelno povsem samostojna uredba obrambe vere in njenih služabnikov, isto tako je tudi z določilom §-a 300. k. z., ki ni uporaben, kakor ne §-a 81. in 312. k. z., na duhovne poslovnike. Odločilnega pomena za razlaganje §-a 300. k. z. je posebno primerjanje s §-om 153. k. z. Prav tu omenjeni paragraf, ki je posnet (kakor trdi Würth v Ger. Zeit. št. 78 ex 1852, str. 306.) iz §-ov 154. in 157. pruskega kazenskega zakona z dne 14. aprila 1851. l., štiti razun telesne celosti (integritete) rodni starišev poškodovančevih, tudi ono javnih uradnikov, duhovnov, prič in izvedencev, ko svoj poklic opravljajo. Ako pa § 300. k. z., ki se gledé zaščitenih objektov očitno pridružuje novim kazenskemu pravu avstrijskemu v §-u 153. k. z. prikrojenim določilom, razun posamskih vladnih organov (kar odgovarja javnim uradnikom v §-u 153. k. z.), tudi priče in izvedence, obzirom na njih izpovedbe pred sodiščem našteva, in je torej od oseb, v §-u 153. k. z. označenih (razun starišev, kojih naravski ni trebalo omenjati v §-u 300. k. z.) samo duhovnika zamolčal, ne omenivši ga, to je s tem pač dovolj jasno pokazano, da zakon noče, da se uporablja § 300. k. z. na duhovne poslovnike. Če pa ni uporabljati §-a 300. k. z. na duhovne poslovnike, je gotovo opravičen sklep, da se tudi beseda »oblastvo« v prvem odstavku §-a 300. k. z. na cerkveno oblastvo ne nanaša; ker sicer bi bili, v nasprotji z načelom §-a 300. k. z., da se namreč ščitijo oblastva in njih organi, samo cerkvena oblastva, ne pa tudi njih poslovniki te obrambe deležni. Pomembno je slednjič, da našteva kazenska novela z dne 17. decembra 1862, št. 8. drž. zak. za 1863. l., v 3. odstavku V. člena, v nasprotji s §-om 300. k. z., razun javnih uradnikov ali služabnikov, in vojakov — tudi dušnega pastirja gledé poslov njegovega poklica. V predstojećem slučaju mora se uporabiti člen V., odst. 3., napominane

kazenske novele; kajti škof, kateremu pristojna duhovno nadzorstvo svoje vladikovine, je nedvomno — tudi dušni pastir, a tožbene trditve, da so pravorekom potrjene, podajale bi vsekako znake tiskovnega pregreška proti varnosti časti. Tudi v tem slučaju umestna, javna obtožba je bila pravočasno, t. j. v zakonitem šesttednem roku, vložena, samo izrecnega privoljenja razžaljenca ni državni pravdnik še izkazal, mené, da mu ga treba ni po dosedanjih pravnih nazorih. Ako bi bilo preje razjasnjeno važno pravno načelo na glavni razpravi prodrlo, imelo bi bilo sodišče povoda dovolj, državnega pravdnika pozvati, da stavi svoje predloge v označenem zmislu na podlagi §-ov 262. in 320. k. pr. r., in odnosno razpravo preložiti, ter državnemu pravdniku omogočiti, da privoljenje razžaljivca pravočasno, t. j. pred sklepanjem razsodbe izkaže. Ker je bilo vsled tega izpodbijano razsodbo radi ničnostnega razloga po §-u 344., št. 8. k. pr. r. uničiti in pravdo v zmislu §-a 348. k. pr. r. in §-a 5. zak. z dne 30. decembra 1877, št. 3. drž. zak. za 1878. l. v ponovno razpravljenje vrniti, bode prvotnemu sodišču, ki se bo vnovič s to stvarjo pečalo, zakonu primerno ukreniti.

Z. G.

Iz upravne prakse.

I.

Povrnitev po divjačini povzročene škode.

Krajni šolski svet v S. je proti zakupniku lova T. vložil pritožbo, da so zajci nad 50 cepljenih 3- do 4letnih sadnih dreves na šolskem vrtu oglodali in popolnoma uničili, ter je zahteval, da se povrne po divjačini povzročena škoda.

Okrajno glavarstvo A. ukazalo je v zmislu §-a 8. zakona z dne 19. maja 1889, št. 12. drž. zak. cenitev škode potom županstva v S. po zapriseženih nepristranskih izvedencih. Ti so cenili škodo na 20 gld. 40 kr., a kesneje cenitev na 16 gld. 30 kr. znižali.

Na vprašanje okrajnega glavarstva, je-li določena škoda na šolskem vrtu zaradi tega nastala, ker je oškodovanec opustil tiste na dotičnem kraju navadne priprave, s katerimi skrben gospodar take stvari navadno zavaruje, ali pa, se je-li škoda zaradi tega pri-

petila, ker je bil sneg po zimi tako visok, da so zajci lahko čez ograjo na vrt uhajali, je županstvo v S. odgovorilo, da je bil šolski vrt zakonito zagrajen, a da ograja ni zavirala, ker je bil sneg tako visok, da so zajci lahko čez njo uhajali.

Na daljno vprašanje, na kak način so bila zavarovana posamezna drevesca proti škodi po divjačini in kako se ondukaj običajno zavarujejo sadna drevesca proti taki poškodbi, ter kaka branila so tam v navadi, je županstvo S. odgovorilo, da posamezna drevesca sploh niso bila proti škodi po divjačini zavarovana, vrt pa je bil visoko ograjen in da ondotni gospodarji sploh nimajo navade svojih sadnih dreves zavarovati.

Okrajno glavarstvo je potem obsodilo zakupnika lova v povrnitev škode, povzročene po divjačini iz razlogov, da je bil vrt zakonito zagrajen, da pa ograja ni ovirala, ker je bil sneg tako visok, da so zajci lahko prek uhajali.

Zoper to razsodbo je vložil zakupnik lova pravočasno pritožbo, ter zahteval tudi povrnitev stroškov priziva.

C kr. deželna vlada v L. je razveljavila navedeno razsodbo, zakupnika lova od vsake povrnitve škode oprostila ter krajnemu šolskemu svetu v S. ukazala, da povrne zakupniku lova kolek 1 gld. za priziv.

Razlogi:

Iz spisov je razvideti, da vsled zajčjega oglodanja poškodovano sadno drevje v šolskem vrtu ni bilo drugače zavarovano, kakor z vrtno ograjo, kar pa zakupnik lova kot nezadostno zmatra, dočim šolski voditelj izjemni višočini snega nedostatek ograje očita.

Iz spisov je dalje razvideti, da v občini S. ni navada, branila zoper škodo po divjačini postavljati, a ta neskrbnost dobrega gospodarja ne more se v zlo šteti onemu, kateri je načeloma obvezan, škodo po divjačini povzročeno povrniti.

Ako torej v občini S. niso običajna branila proti škodam po divjačini, se morajo pa one varstvene naprave v pošteb jemati, katere so v to svrho v deželi sploh običajne.

K tem napravam pa ne spada ograja sama, katera ima v obče le namen ljudi in živino od vrta odvrčati, temveč povsod, kjer se goji umna sadjereja, se vsako drevo zoper škodo po divjačini, posebno zoper zajčje oglodanje zavaruje bodisi s slamnato povesmno, bodisi s posebnim mazilom.

Take naredbe se strinjajo tudi s skrbjo dobrega gospodarja ter je pri šolskem vrtu v toliko večji meri zahtevati tako ravnanje, ker mora biti šolski vrt vzor umne sadjereje. Ker se je pa pri šolskem vrtu v S. zavarovanje posameznih dreves popolnoma opustilo, se mora domnevati, da se je škoda le zaradi tega opuščanja pripetila, torej tudi ne pristojna v zmislu §-a 4. zakona z dne 19. maja 1889, št. 12. dež. zak. upraviteljstvu vrta nikaka pravica do odškodnine.

Zahtevi zakupnika lova v povrnitev stroškov priziva se pa ni moglo ugoditi, ker imajo zaračunjeni stroški — izvzemši kolek 1 gld. — značaj stroškov za zastopanje, katerih pa v zmislu §-a 9. navedenega zakona ni povračati.

L.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1896.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) V 4. številki poročali smo, da se je društveni odbor, izvršujê sklep občnega zbora, obrnil na redakcijski birô drâavlanskega zakonika s prošnjo, da naj se našemu društvu dovoli pregledovanje slovenskega prevoda novih zakonov o civilnopravdnem redu in da je omenjeno vodstvo tej prošnji radovoljno ustreglo. Odbor poveril je posebno komisijo s pregledovanjem, katera se je takoj lotila naloge in že izgotovila pregled jurisdikcijskega pravilnika in uvodnega zakona. V obeh prevodih sklenila je komisija marsikatero izpremembe, ker prevoda, kakor ju je izgotovil redakcijski birô drâavlanskega zakonika na več mestih nista odgovarjala zmislu zakona in se posebno rabljeni termini niso ujemali z izrazi terminologije, katero je izdalo pred dvema letoma naše društvo. Pregledane pole s svojimi opombami vposlala je pregledovalna komisija redakcijskemu birôu ter posebno opozarjala na omenjene nedostatke. Iz pismenega občevanja z redaktorjem slovenskega prevoda drâavlanskega zakonika pokazala se je pa velika razlika med mnenjem društvene komisije in onim redaktorja gledê odločujočih terminov. Čeravno je morda redakcija s lingvističnega stališča v marsikaterem pogledu na pravem, se vender ne more prezreti odločujočega pomena, ki ga imata udomačena praksa in od našega društva izdana terminologija. Vsled tega posvetoval se je društveni odbor v svoji seji dne 27. julija t. l. z vprašanjem, je-li naj se pregledovalno delo z ozirom na te razmere še nadaljuje. Odbor sklenil je z obžalovanjem, da se društveno sodelovanje pri pregledu slovenskih prevodov novih civilnopravnih zakonov odkloni, ker naše društvo

ne bi moglo prevzeti odgovornosti, da bi pravni termini v novih zakonih ne ujemali se s termini, katere je naše društvo ustanovilo v svoji terminologiji in kateri so se že popolnoma udomačili, in bi na ta način v zakonih uvedla se različnost gledé terminov, kar bi nasprotovalo glavnemu načelu našega društva. Ta sklep naznanil se je tudi pisмено g. redaktorju, kakor tudi vodstvu redakcijskega birôa državlanskega zakonika. — V isti seji posvetoval se je odbor o določitvi kraja letošnjega društvenega izleta. Ker so Tržaški in Istovski rodoljubi izrekli željo, da bi se letošnji izlet napravil v Divačo, kateri kraj je najbolj pripraven za Istovske, Tržaške in Goriške pravnike, kateri slednji so tudi izrekli svojo eventualno zadovoljnost s tem krajem, in je Divača tudi za ostale slovenske pravnike prikladna, sklenil je odbor, da boji cilj letošnjemu društvu izletu Divača. Izlet priredi se dne 6. septembra t. l. Ker je to zadnja številka, ki izide pred izletom, vabimo tem potom že danes vse društvenike. Natančneje gledé izleta objavilo se bode po dnevnikih.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: državni pravdnik v Gorici Fran Canevari svetnikom pri višjem deželnem sodišču v Trstu; sodni pristav v Kočevju Ernest vitez Höffern okrajnim sodnikom v Črnomlju; konceptni praktikant pri deželni vladi v Bukovini Ludovik Winter konceptnim praktikantom pri deželni vladi kranjski. — Notarjem v Bovcu imenovan je notarski kandidat dr. Albert Rumer. — Odvetniško pisarno otvoril je dr. Vladimir Žitek v Novem mestu.

— (Imuniteta poslancev.) Glasom ukaznega lista c. kr. justičnega ministerstva z dne 4. julija 1896 (XII. letnik XIII. kos) c. kr. najvišji sodni in kasacijski dvor na vprašanje c. kr. justičnega ministerstva oddal mnenje, da je pripuščeno po smislu §-a 153. kaz. pr. reda presoji zaslišujočega sodnika v vsakem posameznem slučaju, ali član državnega zbora ali pa deželnih zborov, če je zaslišan kot priča v kazenskem postopanju proti tretjim osebam, ima pravico, ne odgovarjati na vprašanja s katerimi se hočejo poizvedeti viri ali poroki informacij, na katere se opira njegov, pod varstvom imunitete izgovorjeni govor in da se tudi poslanca lahko po zmislu §-a 160 kaz. pr. reda prisili, celo mej zasedanjem z globami do 100 gld., ali pod pogojem zbornične dovolitve celo z zaporom do šest tednov k pričevanju ali prisegi. S tem je c. kr. najvišji dvor izrekel, da po sedaj veljavnih zakonih poslanska imuniteta za takšne slučaje ne velja, ker poslanci mej osebami, po §-u 152. kaz. pr. reda dolžnosti pričevanja prostimi, niso naštetí. Deželni poslanec kranjski g. dr. Danilo Majaron stavil je, ker bi po tem mnenju najvišjega sodišča poslanci ne mogli izvrševati svojega nezavisnega poklica, v seji deželnega zbora kranjskega dne 11. julija t. l. nujni predlog, s katerim se poziva vlada, da predloži državnemu zboru načrt zakona, s katerim bi se dopolnil § 151. k. pr. r. s tem, da se mu doda odstavek: 4.) člani državnega zbora in deželnih zborov gledé izjav, storjenih v svojem poklicu. Predlog sprejel se je jednoglasno.

Pregled pravosodstva.

770. Radi samolastnega posega avtonomnega oblastva v zasebno pravno posest da se kot motenje posesti tožiti pred sodiščem.

R. z dne 30. aprila 1896, št. 5065. G. Z. št. 32 ex 1896.

771. Pri poklicu zakonitih dedičev, izvršenem potom substitucije, poklicani so k zapuščini tudi prauniki celo v slučajih, da je zapustnik pojem zakonitih dedičev omejil na otroke in unuke prvo poklicanih, izključivši daljne sorodnike.

R. z dne 24. marca 1896. J. Bl. št. 29 ex 1896.

772. Določba §-a 13. zak. z dne 16. marca 1884, št. 36. drž. zak. se ne more razširiti na opustitve, katere tam niso navedene. Opustitev izpodbijanja razdedimbe po §-u 773. obč. drž. zak. in opustitev potezanja za dolžni delež nista jednaki z opuščnim nastopom pripale dedščine ali opuščnega sprejema volila.

R. z dne 21. januarja 1896, št. 387. J. M. 1262.

773. Pri delitvi škode po §-u 1304. obč. drž. zak. se stranki, katere krivda je večja, da je nastala škoda, sme nalagati večji del škode.

R. z dne 3. januarja 1896, št. 14993. J. M. 1259.

774. Izročitev računa po rokodelcu ni opomin v zmislu §-a 1334. obč. drž. zak. in torej ne da pravice do zamudenih obrestij od zneska navedenega v računu.

R. z dne 16. aprila 1896, št. 4127. J. Bl. št. 31 ex 1896.

775. Sklep posojilne pogodbe sam na sebi ni pravno opravilo, katero škoduje upnikom kridatarja, in torej ni podvržen izpodbijanju po §-u 3., št. 4. zak. z dne 16. marca 1884, št. 36. drž. zak.

R. z dne 28. januarja 1896, št. 613. J. M. 1263.

776. Navedba letnice pri roku dospelosti ni nepogojno bitna potrebščina menice.

R. z dne 19. maja 1896, št. 5043. J. Bl. št. 29 ex 1896.

777. Tožbe radi privolitve v sodno prodajo vkupnega zemljišča vlagati se smejo samo pri realni instanci (§-a 52. in 53. j. n.).

R. z dne 19. februarja 1896, št. 1444. J. Bl. št. 28 ex 1896.

778. Celo pravilno izstavljena zadolžnica ima dokazilno moč po §-u 114. o. s. r. samo proti izdajalcu ne pa tudi proti onemu, na čegar korist se je zadolžnica izdala.

R. z dne 13. novembra 1895, št. 13197. J. Bl. št. 31 ex 1896.

779. Curator absentis neznano kje bivajočega, proti kateremu se je vložila tožba radi razglasitve konkurza, nima proti tožniku nobene pravice do povračila stroškov.

O. z dne 9. aprila 1896, št. 3887. J. Bl. št. 32 ex 1896.

780. Najemninski krajcarji in prispevki za šolo ne uživajo pri razdelitvi izkupila zakonite zastavne pravice realnih davkov.

O. z dne 5. maja 1896, št. 5364. J. Bl. št. 29 ex 1896.

781. Škoda v zmislu §-a 197. k. z. je tudi nagrada pri dirki, katero je vsled zvižalnega ravnanja lastnika dobil konj, ki se po pogojih dirke ne bi smel pripustiti.

R. z dne 10. januarija 1896, št. 11999. Z. f. V. št. 28 ex 1896.

782. Ako presega škoda, katera se je napravila pri zlobnem poškodovanju grobov 25 gld., stekata se idejalno pregrešek po §-u 306. k. z. in zločin po §-u 85., *lit. a*) k. z.

R. z dne 23. januarija 1896, št. 12898 Z. f. V. št. 26 ex 1896.

783. Po krivdi, iz katere je nastala poleg težke telesne poškodbe ali smrti človeka tudi še nevarnost (ali lahka telesna poškodba) drugih ljudi, ne nastane idejalna konkurenca v §-ih 335. in 431. k. z. omenjenih deliktov; ravnati se ima po kazenskem določilu §-a 335. k. z.

R. z dne 31. januarija 1896, št. 13308. G. Z. št. 24 ex 1896.

784. Proti razsodilu po §-u 492. k. pr. r. se ne more vložiti ničnostne pritožbe.

O. z dne 18. februarja 1896, št. 1683. J. M. 1248.

785. Kazenski sodnik o prestopkih opravičen je, da sprejema denarne globe, katere je s svojimi kazenskimi razsodbami naložil, ravna se po določilih, veljavnih za njih shranjevanje, in je država, ako globe pozneje sodnik izneveri, dolžna je povrniti po zak. z dne 12. julija 1872. št. 112. drž. zak.

R. z dne 26. marca 1896, št. 2656. G. Z. št. 25 ex 1896.

786. Župan sodeluje pri razsojanju javnih zadev (§-a 104. in 105 k. z.), kakor potrjuje uradno ubožnost občana, če se gre za odpis zanj naraslih oskrbnih stroškov v javni bolnici.

R. z dne 4. maja 1896, št. 2332. G. Z. št. 32 ex 1896.

787. Pojmu „oskrbovatelj“ po §-u 96. k. z. odgovarja društvo, katero po svojih pravilih gojence prevzema na hrano in odgojo v to svrho, da je odgoji za pošten prislužek, da je torej postavi v trajni stan preživljenja.

R. z dne 31. januarija 1896, št. 14005 J. M. 1246.

788. Pretenje (§-i 98. in dr. k. z.) je naznanilo namena človeka, da bode zlo, katero more povzročiti sam neposredno ali po sredniku, napravil drugemu.

R. z dne 1. februarja 1896, št. 14847. J. M. 1248.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, štev. 5 v Gospodski ulici; upravištvo pa na Križevniškem trgu štev. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občenemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

